

Lehekuu kiusas jälle põuaga

Vanarahvas teadis, et kuiv ja külm lehekuu toob põllumehele hirmuhigi otsaette. Tänavu aga kõige hullem lugu polnud.

Õhutemperatuur õõtsus kui merelaine üles-alla. Esimene kümmepäevak oli tavapärasest soojem: Eesti keskmiseks arvatati meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis 11° pikaajalise keskmise 7,9° asemel. Oodatud vihma tuli vähe – dekaadis keskmiselt vaid 6 mm (norm 14). Needki sajud tulid äikesega, s.t hooga ja paiguti.

Teine dekaad jäi normist märksa jahe-damaks (8,4 kraadi 10,3 asemel). Võrumaa ei saanud vihma üle nuriseda, seda said nad kolmandiku rohkemgi “kui vaja”, Hiiumaa aga jäi kuivale. Külмага polnud suurt lootust, et aiavili areneks, puude õiteilu otsekui tardus. Ei mäletagi, et tulbid oleks nõnda kaua õilmitsenud. Harjumaal tekitasid kahel päeval elevust rahehood. Terade diameeter küündis sentimeetrini.

Jahe oli ka viimase kümmepäevaku algus, alles kuu lõpupäevad päästsid suvise soojaga dekaadi keskmise temperatuuri, viies selle täpselt normi (11,4°). Kuu lõpp paistis silma suure kuivusega, paljudes paikades ei tulnud taevast vihmapiiskagi! Sademetekogus oli Eestis normist 30 korda väiksem (0,5 mm 15 asemel).

Kui kuust kokkuvõttes tehtud said, selgus, et riigi keskmine õhutemperatuur oli mais 10,3 kraadi, seega 0,4 pügala võrra üle normi. Sademetega oli asi kurvem – taevast kastmisvett saadi vaid 19 mm ehk 43% normist. Isegi ime, et metsatulekah-

jusid nii vähe tekkis – oli ju tuleohtu indeks terve kuu väga kõrge, paiguti äärmiselt kõrge. Ja ohuallikaks oleme ikka meie ise (äikese tekitatud põlenguid olla viimase kümne aasta statistika kohaselt vaid üks protsent).

Päike säras enamikul päevadel, Tartu-maal näiteks 300 tunni ümber (9. koht viimasel poolel sajandil). Ultraviolettkiirguse intensiivsus õnneks väga kõrge polnud – UV-indeksi maksimaalväärtus kerkis vaid 28. mail 7,1ni (mullu 8,3!).

Ilmast mujal...

Maikuu ilmategijaks oli Myanmaris ehk Birmas möllanud troopiline tsüklon nimega Nargis (pärsia keeles tähendab nartsissi). Tugeva tuule (üle 50 m/s) mõjul kerkisid tormilained rannikul ligi nelja meetri kõrguseks.

Mõnes linnas hävis 80% elumajadest. Ohvrite arvu ei ole senini suudetud kindlaks teha, mõnede hinnangute järgi olevat hukkunuid paarsada tuhat!

Valgevene sai 8. mail uueks kuu külma-rekordiks –2,4° Vitebskis. Austraalia lõunaosas oli samuti külm: Melbourne'i linnas langes temperatuur alla 10 kraadi. Ikka külmem lehekuu pärast 1977. aastat!

Indias oli seevastu soe, isegi väga: Orissa osariigis mõõdeti mõnel päeval 45 kraadi.

...ja muiste

1907. a lehekuu oli Tartus jahe (8,3°) ning kuivapoolne (35 mm).

Päevalehele anti teada:

Märjamaalt. Karduli seemne puudus on meie pool õige suur. Nagu teada, võttis külm mineval sügisel just parajal ülesvõtmise ajal paljudel kardulid ära.

Vigalast. Kunstsõnniku tarvitamine kasvab siin iga aastaga. Nagu iga uudne asi, leidis ka see oma jagu kahtlejaid, kui just mitte otse vastaseid. “Tolmu külvamine” näis vana vaatega peremeestele päris naeruvääriline olema; aga kui tolmu tagajärjel orased ilusti haljendavad ja järgmisel suvel head lõikust andsivad, siis võttis mõnigi mees “kometit” mängida. Tahab põllumees omast põllust suuremat saaki saada, siis peab ta enne ka põllule andma.

Muhumaalt. Suur väin on hulkujaid jääpankasi täis. Palju mõrdu on purustatud, kahju on merepüüdjatel õige suur. Kalasaagist pole juttugi.

Viljandimaalt. Mesilaste pidamisele andis mullune meekehv suvi ja sellele järgnevat külm talv oma hoobi. Karta on nüüd, et paljudki uute perede ostmisega enam kulu ei taha kanda.